

**AMASENGESHO
(ISWALA)**

Ibifasha kuyobora abayisilamu binjiye
idini bwa mbere (bashya)

AMASENGESHO (ISWALA)

**Ibifasha kuyobora abayisilamu binjiye idini bwa
mbere (bashya)**

Ukwezi kwa mbere 1441 /Nzeri 2019

Uburenganzira burubahirijwe

Cyahanzwe no kwandikwa:

مركز التعريف بالإسلام

**Ikigo gitanga kikamenyesha amabwiriza ya
kiyisiramu cya Kaminuza Nkuru ya Qaboos, Muscat**

Sultanate of Oman

Telefax. (968) 2450 5170

www.iicomman.om

IBIRIMO

Ijambo ry ibanze	1
<i>Ingingo</i> 1. Intangiriro	2
<i>Ingingo</i> 2. Isuku (Isuku isabwa mbere yo gusenga)	4
▶ Umwanda ugaragara	
▶ Umwanda utagaragara (mbere yo gusenga)	
<i>Ingingo</i> 3. Gukaraba witegura gusenga (gufata uzu)	8
▶ Gukaraba witegura gusenga	
▶ Uko wakwitegura gusenga udafite amazi (gutayamamu)	
▶ Ibintu bituma utakaza wuzu (wudhuu)	
<i>Ingingo</i> 4. Amasengesho	16
▶ Ubwoko bw amasengesho (isalaa)	
▶ Ni ryali bakwiye gusenga (igihe cyo gusenga)	
▶ Basenga gute?	
▶ Ibintu byica isengesho (isalaa)	
<i>Ingingo</i> 5. Isengesho rya rusange (isalaa ya jamaa)	21
<i>Ingingo</i> 6. Ibikorwa bireba abagore.	25
<i>Ingingo</i> 7. Kutavuga rumwe ku masengesho hagati y impuguke n amategeko ya Kiyisilamu	27
<i>Ingingo</i> 8. Ibikorwa binyuranye n umuco	29
<i>Ingingo</i> 9. Ibisabwa mu isengesho (isalaa)	35
<i>Ingingo</i> 10. Urutonde rw amagambo	46

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّكَ عَلَى الْحَمِيمِينَ

*Rero izere Nyagasani; mu byukuri wowe uli mu nzira y
Ukuri igaragara (Qur'an 27:79)*

Ijambo ry ibanze

Isengesho (sala) lifite akamaro kanini mu kuramya kwa kiyisiramu. Intumwa Muhammad (saw) ¹ iravuga: “Buli kintu gifite inkingi ni inkingi y idini ni Sala”. Arongera ati: “Igikorwa cya mbere tuzabarirwa kumunsi w Imperuka ni Isengesho (sala) ryacu.” ²

Amasengesho yacu ya buri muni ni inzira idufasha guhozaho no kwerekeza ibitekerezo byacu kuri ALLAH mu buzima bwacu bwa buli muni. Ubu bumenyi n ibitekerezo kuri ALLAH nibyo biturinda gucumura, nkuko tubisoma muri Qur’an:

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

*Hagarika isalaa (hozaho amasengesho) mubyukuri salaa
ikubuza gukora ibyaha n ibikorwa bidashimisha Allah.
(Qur’an 29:45)*

Ubwo bumenyi n ibyo bitekerezo kuri ALLAH nibyo bitwibutsa inshingano zacu kuri ALLAH n inshingano zacu ku bindi biremwa muri rusange. Amasengesho afite uburemere kuri byose ni nayo mpamvu kuli buri wese wifuzaga kuba umuyisilamu asabwa kwiga gusenga (isala) bikaba ariyo ntego yicyi gitabo kugirango kimwigishe na kimworoherenze kimwereke n akamaro k isala ariyo akeneye kugirango yuzuze iyi nshingano ya ngobwa y ikiyisilamu. Uwinjiye idini rya kiyisilamu asabwa kugira ubumenyi bw ikirenga kugirango akurikire amabwiriza yo kuramya mu buyisiramu.

Iki gitabo kirasobanura imigenzo ikorwa mbere yo gutangira isengesho (isala), isala eshano zangombwa (isala za faridha), isala ya Ijumaa (isala ryo ku ijuma) n izindi isala zinyongera arizo bita mu cyarabu Sunnah. Ntabwo bavuze hano izindi isala nka tarawehe y ukwezi kwa Ramadhani, Sala basarira umurambo (sala ya maita), Sala basali z iminsi mikuru (Sala za Idi ebyeri) n izindi sala zibonika mu bitabu binyuranye.

1 Hadithi iyi y Intumwa yanditswe na ar-Rabi'i

2 Hadithi iyi y Intumwa yanditswe na at-Tirmidhi

Ingingo 1 - Intangiriro

1. Isala ni inkingi ya Kabili mu buyisilamu yategetswe na ALLAH (swt)³ tubisanga mu mirongo inyuranye ya Qur'an. Mu ngero zinyuranye ALLAH (swt) atwereka muri Qur'an:

فَأَقِمْوْا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْفُوتًا

Muhagarike isala bibe akamenyero kahoraho. Mu byukuri isala ku bemera mana ni itegeko ryashyiriweho igihe cyihariwe.

(Qur'an 4:103)

Intumwa Muhammad (saw)⁴ aravuga:

Ikintu kinyuranya umwemera mana w ukuri nutariwe ni isala, kandi n udasali aba aciye ukubili nitegeko rya ALLAH (ari mu babangikanyimana).

(Yanditswe na Ar-Rabi'i, At-Tirmidhiy, Ahmed, Ibn Majah n abandi)

2. Isala ni ngombwa kuli buli muyisilamu umaze kuba ingimbi ufitte ubwenge buzima ku bagabo no ku bagore Intumwa yImana (saw) iravuga ko umwana iri tegeko ritamureba keretse ageze igihe cy ubugimbi. n umurwayi w ibisazi keretse akize.⁵
3. Umuyisilamu agombye gusali isala 5 za faridha (zategetswe) buli muni kandi ku gihe cyategetswe. (reba inkingi ya kane ibirebana igihe cya sala).
4. Igihe ushaka gusali, usabwa kuba uba ufitte isuku yuzuye (iyo suku bayita Tahara, reba inkingi ya Kabili ijyanye na Tahara).

3 Mu gihe uvuze izina lya ALLAH turavuga 'Subhanahu wa Ta ala' (swt) bisobanuye 'niwe ukwiye icyubahiro n ubutungane'.

4 Aho dushyize izina ly Intumwa turavuga 'Salallahu A layhi Wasallam' bisobanuye: indamutso y amahoro isakare kuliwe .

5 Hadithi iyi y Intumwa (saw) yanditswe na Ahmed, Abu Dawud, Ibn Maja n abandi.

5. Mu gihe ubonye ko wujuje isuku (tahara) usabwa gukaraba (gutawaza) kugira ngo ushobore gusali. (reba ingingo ya gatatu irebana na Wudhuu)
6. Mu buyisilamu burigikorwa gihabwa agaciro n icyo wagambiriye (*Niyyah*). Ibi bisaba ko mbere ya buri gikorwa icyari cyo cyose (*Tahara, Wudhuu, na Salaa*) ubigambirira (ushyiraho *Niyyah*) bitewe nicyo ugiye gukora mu mutima wawe kugira ngo wuzuze inshingano zawe imbere ya ALLAH (swt).
7. Isengesho (isala) ikorwa mu rurimi rw icyarabu, kubera ko muri iryo sengesho basoma mo Qur'an ikaba ari icyarabu. Intumwa (saw) igihe yigishwaga gusali na Malayika Jibril (as) yamwigishije mu cyarabu. Gusali mu rundi rurimi rwima agaciro k isala no gukuramo ibintu bya ngombwa isala yihariye.

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي
 الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ
 قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ
 عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ
 هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

Nimwigome kandi murusheho kugandukira IMANA kuko ariwe wabaremye, niwe ubaha agaciro, ntabwo yabahaye amananiza mu kwuzuzwa inshingano y Idini. Ni umurage w igisekuru cya papa wacu Ibrahim. we (Nyagasani) wabise abayisilamu kuva kera no muri (Qur'an) Kdi ababere intangarugeru namwe mubere urugero ku bandi. Muhozeho amasengesho (salaa), mutange amaturo (Zaka) kandi mugandukire Nyagasani. We niwe ubarinda byukuri kandi akabafasha (Qur'an 22:78)

Ingingo 2 - Isuku (Isuku isabwa mbere yo gusenga)

Mbere yo gusenga (gusali) umuyisilamu asabwa kwisukura umwanda ugaragara hanze n umwanda utagaragara (*Najasa na Hadath al-Akbar* mu cyarabu).

Allah (swt) aravuga:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

*Mubyukuri Nyagasani akunda abicuza n abizeza (abisukura).
(Qur'an 2:222)*

Intumwa Muhammad (saw) iravuga:

Urufunguzo rw isala ni ukwisukura

(Yanditswe na at-Tirmidhiy, Abu Dawud na Ibn Majah)

1. Umwanda ugaragara (*Najasa*)

Ibikurikira ni ngombwa ku mubili, imyenda n aho ugiye gusarira, mbere yo gusali.

- a. Inkari; zaba ari iz umuntu cyangwa iz inyamaswa.
- b. Ibyo bitumye (amabyi) yaba ari ay umuntu cyangwa inyamaswa, keretse niba ari ay inyamaswa cyangwa inyoni zategetswe kuribwa n abayisilamu.
- c. Amaraso ay ubwoko ubwali bwo bwose usibye amaraso y ifi nay inyama yavuye bari kuzitegura.
- d. Ibirutsi.
- e. Mu gihe ugaruye ibisa n amazi biba byageze mu nda bigasa nibigaruka.
- f. Amasohoro mu gihe habaye imibonano ndanga-gitsina kubashakanye cyangwa mu gihe wari wasinziriye ukarota cyangwa wikinishije.
- g. Amazi asahoko ku gitsina cy umugabo iyo bali kwitegura imibonano ndanga-gitsina mbere y igikorwa cy abashakanye (mu cyarabu bayita *Madhee*).
- h. Amazi yoroshye asohoka nyuma y inkari (mu cyarabu bayita *Wadee*).

Kwisukura umwanda ugaragara (*Najasa*):

Umwanda wo hanze, iyo uli ku mubili cyangwa ku myambaro ahari hohose usukurwa na amazi. Iyo umwanda watewe n imbwa (inkari, amacandwe cg amabyi yayo) ni ngombwa kuhasukura neza n amazi inchuro zirindwi ni inchuro imwe muri izo ukoresheje umucanga cg icyondo gisukuye. niba hasigaye impumuro nkeya cg ibara byanze gushira ntacyo bitwaye.

2. Umwanda utagaragara, (*Hadath al-Akbar*)

Umuntu aba afite umwanda utagaragara utewe n ibintu bitatu binyuranye:

- a. Iyo habaye imibonano ndanga - gitsina *Janaba*: Nyuma yigikorwa cy abashakanye gusohokwa kwa *Manii* (amasohoro) waba uri maso cg usinziriye.
- b. Iyo umugore ari mu mihango ya buli kwezi (*Hedhi*).
- c. Iyo umugore ari mu bisanza (amaraso umugore ava nyuma yo kubyara, *Nifaas*). Muri rusange ayo maraso amara iminsi 40.

Kwisukura umwanda utagaragara, (*Hadath al-Akbar*)

Kwisukura umwanda utagaragara ni ukwoga (mu cyarabu yitwa *Ghusul*). Bisaba ko woga umubili wose nk uko bikurikira:

- a. Kugambira k umutima ko ugiye kwisukura bitewe numwanda ufite.
- b. Gerageza kwikanira inkari (ibi bifasha *Manii* yasigaye mu nzira gusohoka).
- c. Oza neza ibice by ibanga kuva ku mukondo kugeza ku mavi nibice byose byakwiriye umwanda.
- d. Vuga ‘*Bismillah*’ (bishatse kuvuga: Kwizina rya Allah).
- e. Shyira *Wudhuu* nk ugiye gusali (reba Ingingo ya Gatatu).
- f. Oza neza umubili wawe wose n amazi, guhera hejuru kugeza hasi kandi uhera iburyo, rangiriza ibumoso.

Ibintu bya ngombwa birebana na Tahara

- a. Umuntu udafite *Tahara* (udafite isuku) ntashobora gukora ibi bikurikira:
 1. Gusali.
 2. Gusiba (kwiwiriza).
 3. Gufata musahafu (Qur'an) cg kuyisoma.
 4. Kwinjira mu musigiti.

- b. Uwinjiye idini (ubuyisilamu) uwariwe wese asabwa guhita yoga (*Ghusul*).

- c. Niba hali uwashidikanya utazi neza aho umwanda (*Najasa*) uri ku mubili wawe, kugirango wishire amakenga oga umubili wose (*Ghusul*) bityo uraba usukuye umubili wose.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ
كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ
الْغَائِبِ أَوْ لَمْ تَمْسَسْهُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا
طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِّنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ
لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ
نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Emwe abemeye! Mugihe mugiyeye gusenga (gusali) mwoze uburanga bwanyu, n amaboko yanyu kugeza mu nkokora ,munasige imitwe yanyu amazi , kandi mwoze n amaguru yanyu kugeza hejuru . Niba ufite umwanda (Janaba) ni mwoge. Kandi niba murwaye cg muri mu rugendo, cg umwe muri mwe avuye mu musarani cg hali uwa huye n umugore we kubera imibonano, mukaba nta amazi mufite, ni mutayamamu mukoresheje ivumbi lisukuye, muhanagura uburanga bwanyu n amaboko yanyu. Nyagasani wanyu ntakunda ikibarushya, ahubwo ashaka kubeza no kubasendereza inema ze hejuru yanyu kugirango mushimire. (Qur'an 5:6)

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى
الله عليه وسلم قال: «الصلوات الخمس، والجمعة إلى
الجمعة، كفارة لما بينهن، ما لم تغش الكبائر»

Abu Hurairah (Radhi za Allah zimusakareho) yarasobanuye:

Intumwa ya Allah iravuga: Salaa eshano za buri muni n isala ya Ijuma kugeza Ijuma ikurikira zihanagura ibyaha bitobito by umuja, niba yirinda ibyaha binini.

(Byanditswe na Muslim)

Ingingo 3 - Gukaraba witegura gusenga (gufata uzu)

Uwali we wese uri *Tahir* asabwa gushyiraho *Wudhuu* mbere yo gusali. Iyi ngingo ilimo ibice bitatu: 1. *Wudhuu*, 2. *Tayammum*, na 3. Ibyica *Wudhuu*.

1. Gukaraba witegura gusenga (Wudhuu)

Wudhuu utegura umubili na roho y umuyisilamu kujya imbere ya Allah biciye mu isalaa. Birasaba kwoza zimwe mu ngingo z umubili ukulikiza amabwiriza ya Allah n Intumwa ye (saw). Allah abivuga muri Qur'an:

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ
وَأَمْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

Yemwe abemera! Mugihe muhagurutse kubera gusali ni mwoze uburanga bwanyu n amaboko yanyu kugera mu nkokora, musige amazi imitwe yanyu kandi mwoze amaguru yanyu kugeza ku bugombamboli. (Qur'an 5:6)

Intumwa (saw) aravuga:

Salaa y umuntu udafite Wudhuu ntiyemewe.

(Byanditswena Ibn Majah, Abu Dawud n abandi)

Batawaza gute (gufata Wudhuu)

Mbere ya byose kwemera n umutima ko ugiye kwisukura umwanda wo ku mubili utawaza (gufata *Wudhuu*). Warangiza ukavuga:

بِسْمِ اللّٰهِ

(*Bismillah*, bisobanura 'Kwizina rya Allah')

Biragasaba gukurikira ibintu 8 nkuko bisobanurwa ku mpapuro ebyiri zikurikira.

1

Oza ibiganza byawe bibili imbere n inyuma inchuro eshatu. amazi agomba kugera hose no kagati y intoki

2

Ukoresheje ikiganza cyawe cy iburyo voma amazi uyashyire mu kanwa use n uwinyuguze neza ugeze mu muhogo. Bikore incuro eshatu.

3

Voma amazi n ikiganza cy iburyo uyashyire mu mazuru use naho uyakurura uko ubishoboye kugira ngo asukure imyobo y izuru. Hanagura n ukuboko kw ibumoso usa n uwimyira. Bikore incuro eshatu.

4

Ukoresheje ibiganza byawe byose, oza uburanga bwawe incuro eshatu, geza ku gahanga ugera ku kananwa ugeze amazi ukoresheje intoki hafi ku matwi.

5

Oza ukuboko kwawe kugeza mu nkokora, no hagati y intoki incuro eshatu. Banza ukuboko kw iburyo ukurikize ukw ibumoso.

6

Hanagura limwe umutwe ukoreshaje amaboko yawe abili, ubanziriza imbere ujya inyuma.

7

Hanagura imbere y amatwi yawe ukoreshaje intoki zifite amazi, unahanagura inyuma y amatwi ukoresha ibikumwe biliho amazi. bikore incuro imwe.

8

Oza amaguru ugeze ku kangombamboli incuro eshatu, oza neza amazi agere ku gitsinsino no hasi, hagati y amano. Banza ukuguru kw iburyo urangirize ukw ibumoso.

Iyo urangije gufata Wudhuu. Ugira ubu busabe :

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ

**Ash’hadu an laa ilaha illa Llah wa ash’hadu anna Muhammadan
rasuulu Llah. Allahumma j’alni mina ttawwabin wa j’alni mina
Imutatahhirin.**

*Ndahamya ko nta y indi Mana ikwiye gusengwa byukuri itali
Allah kandi na Muhammad akaba ari Intumwa ye. Nyagasani
ndagusabye unshire mu bagaragu bawe bicujije kandi bakiyeza.*

Ibinyu bya ngobwa muri Wudhuu

- Reba neza niba amazi yageze hose ahagomba kwozwa. Gerageza kudasesagura amazi utarenza incuro eshatu.
- Wudhuu ntawo iyo watawaje hejuru y imirimbo (makiyaje), ibi bibuza amazi kugera ku ruhu.
- Niba umuntu ari kuva amaraso bitewe nigisebe cg se mu mazuru asabwa gufuka ahava amaraso agakomeza gufata Wudhuu we no gusali. Ibi bireba n umugore uva amaraso atali igihe cy imihango y umugore.
- Wudhuu ushaka ukoreshe amazi meza asukuye, ay umugezi, amazi y imvura ,amazi y ibiyaga cg inyanja, amazi aturutse ku rubura. Amazi bavanze nikindi kintu nk isabuni, zafarani, indabyo n ibindi ushobora kuyakoresha.
- Wudhuu ntiwemewe iyo ukoresheje amazi yanduye cg ikintu cyahinduye uburyohe bwa mazi cg bwahinduye ibara cg se impumuro.

2. Uko wakwitegura gusenga udafite amazi (gutayamamu, *Tayammum*)

Tayammum ni inzira ukoresha wisukura najasa, umwanda ugaragara no gufata Wudhuu ukoresha umucanga cg se ivumbi lisukuye. *Tayammum* ukorwa kuri ubu buryo:

a. Iyo nta mazi ahali. Allah aravuga muri Qur'an:

وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ
النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا

Iyo murwaye, cg muri ku rugendo, cg se umwe muli mwe yavuye mu musarani cg se hali uwahuye n umugore (ku bashakanye) mukaba nta mazi mwabonye, mukoreshe umucanga usukuye, muhanagura uburanga bwanyu n ababoko yanyu. Muby ukuli, Nyagasani arababarira na nyiribambe.

(Qur'an 4:43)

b. Kudashobora gukoresha amazi kubera ubukonje bukabije, gutinya kwongera uburwayi cg gutinya ko uburwayi bwatinda gukira.

c. Amazi ahali niyo yonyine akenewe kunyobwa.

Mugihe ushaka gutayammam bigambire uvuga *Bismillah* kandi ukurikize ibi bikurikira:

1. Shyira ibiganza byombi ahali umucanga cg ubutaka, kunguta ibiganza byawe nurangiza sa nuhanagura uburanga bwawe limwe nk utawaza.

2. Ongera usa nurambika ibiganza byawe byombi ku neuro ya Kabili, use nukunguta ukoresheje ikiganza cy ibumoso hanagura ikiganza cy iburyo imbere n inyuma kugeza ku nkokora n intoki.ongera ukoreshe ikiganza cy iburyo usa nusiga ukuboko kw ibumoso nkuko wabigenje ku kuboko kw iburyo.

Hadithi irebana na Wudhuu

عَنْ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ
قَالَ: مَنْ تَوَضَّأَ عَلَى طَهْرٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهِ عَشْرَ حَسَنَاتٍ

Ibn Umar yasobanuye ihadithi yIntumwa (saw) avuga: uwali we wese ushyira wudhuu kandi afite Tahara, Allah amwandikira I thawabu (ibihembo) zibikorwa byiza icumi.

(Yanditswe na at-Tirmidhi)

حَدَّثَنَا عَمْرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ، قَالَ كُنْتُ عِنْدَ
عُثْمَانَ فَدَعَا بِطَهْوَرٍ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ” مَا مِنْ أَمْرٍ مُسْلِمٍ تَحَضَّرَهُ
صَلَاةً مَكْتُوبَةً فَيُحْسِنُ وُضُوءَهَا وَخَشَوْعَهَا وَرُكُوعَهَا
إِلَّا كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا قَبْلَهَا مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ يَأْتِ
كَبِيرَةً وَذَلِكَ الدَّهْرَ كُلَّهُ “.

'Amr ibn Sa id ibn al-As arasobanura: Nari kumwe na Uthman, asaba amazi yo gutawaza aravuga: Narumvishe Intumwa ya Allah (saw) ivuga: iyo igihe kigeze cya Salaa, umuyisilamu uwali we wese agashyira Wudhuu neza nyuma yaho agasenga yicishije bugufi azahanagurwaho ibyaha bye byahise, usibye ibyaha bikomeye; mu gihe cyose. (Yanditswe na Muslim)

رَأَى رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - رَجُلًا يَتَوَضَّأُ
فَقَالَ ” لَا تُسْرِفْ لَا تُسْرِفْ “

Intumwa ya Allah (saw) yabonye umuntu ari gutawaza iramubwira: ntufushe ubusa amazi, ntufushe ubusa amazi.

(Yanditswe na Ibn Majah)

3. Ibintu bituma utakaza wuzu (wudhuu)

Uwali wewese washize *Wudhuu* aba ari mu bantu bafite isuku y umubili niy umutima mbere ya Allah mu isengesho (*salaa*). Ibikurikira byica isuku kandi bisaba kwongera gushyira *Wudhuu*:

1. Gusohokwa ni icyali cyo cyose mu myanya y ibanga, (inkali, amabyi, imisuzi, intanga cg ububobere ubwali bwo bwose).
2. Ibitotsi bituma utimenya.
3. Gutakaza ubwenge bitewe ni cyali cyo cyose.
4. Gufata imyanya y ibanga ukoresheje akaboko nta Mwenda uliho.
5. Gufata umwanda (*Najasa*: reba ingingo ya 2 -1).
6. Kuva amaraso (reba ibintu bya ngombwa kuri Wudhuu:c).
7. Kuruka cg kuboga.
8. Gukora ibikorwa bitemewe mu buyisilamu nko kuvuga amazimwe, kubeshya, n ibindi bitemewe.

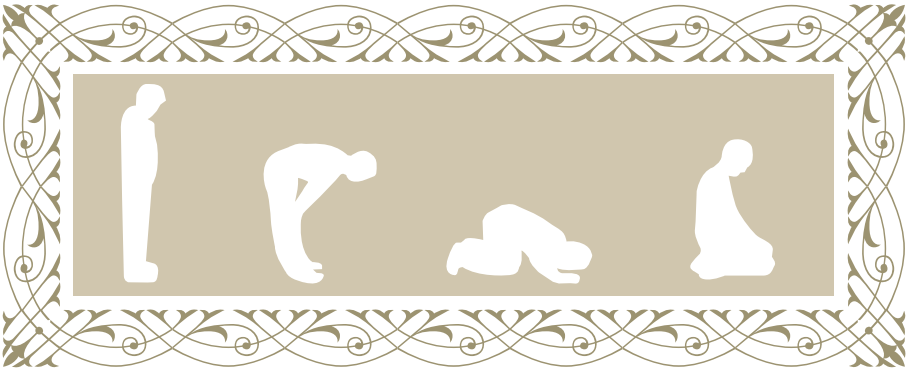

Ingingo 4 - Amasengesho

Iyi ngingo icyeyemo ibice bine: 1. Ubwoko bwa Salaa, 2. Igihe cya Salaa, 3. Uko basali, 4. Ibikorwa byica I Salaa.

1. Ubwoko bw amasengesho (isalaa)

Mu isala hali ibikorwa bikurikira:

Guhagarara, kwunama (*Ruku'u*) no kwubama nibyo byita *Raka'a*. Hali isala zinyuranye kandi buli salaa ifite *Raka'a* zinyuranye. Ibikorukira ni urutonde rw isalaa na *Raka'a* zayo.

Isalaa za ngombwa za buli muni, (*Faridha*)

	Salaa	Raka'a
1	Isalaa yo mu bukerera (<i>Fajr</i>)	2
2	Isalaa yoku manywa (<i>Dhuhr</i>)	4
3	Isalaa ya nimugoroba (<i>Asr</i>)	4
4	Isalaa basali bumaze kwira (<i>Maghrib</i>)	3
5	Isalaa ya nijoro (<i>Isha</i>)	4
6	Isalaa ya Ijumaa	2

Isalaa z inyongera (*Sunna*)

	Salaa	Raka'a
1	Mbere y Isalaa yo mu rukerera (Alfajiri)	2
2	Nyuma y Isalaa yo ku manywa (Adhuhuri)	2
3	Nyuma y Isalaa yo kumugoroba (Magharibi)	2
4	Nyuma y Isalaa ya nijoro (Isha)	2
5	<i>Al-Witr</i> (nyuma y Isalaa ya Isha)	3

Amabwiriza:

1. Isalaa ya *Al-Witr* bayi Sali nyuma y Isalaa ya Isha. Ushobora kuyisali igihe aricyo cyose kugeza mu rukerera mbere yo kwinjira igihe cy Isalaa ya Alfajiri. .
2. Salaa ya Ijumaa bayisali mu mwanya wi Salaa ya Adhuhuri. Itegeko kwa buli mugabo utuye aho asalira Ijumaa. Niba atashoboye gusali Salaa ya Ijumaa, ni ngombwa asali Adhuhuri. Abagore n abarwayi ntibategetswe gusali Salaa ya Ijuma (basabwa gusali Salaa ya Adhuhuri). Salaa ya Ijumaa itangizwa n inyigisho (Khutba) nyuma yayo bagasali Raka ebyili za Salaa ya Ijumaa. Ntibayisali keretse ku ijumaa, nyuma yaho ugasali Raka ebyili cg enye za Sunna.
3. Hali uburyo bwinshi bwa Salaa nk urugero Tarawehe mu kwezi gutagatifu kwa Ramadhani, Salaa za Idi ebyili, Salaa ya maiti (umurambo) n izindi. Ibisobanuro birenze byizi Salaa wabisanga mu bindi bitabo byi salaa.

2. Ni ryali bakwiye gusenga (igihe cyo gusenga)

Salaa eshano za faridha (ngombwa) za buli munsu ni ngombwa uzisali mu gihe cyazo cyabugenewe.

Isalaa yo mu bukerera (<i>Fajr</i>)	Kuva kumuseke kugeza igihe izuba lirashe.
Isalaa yoku manywa (<i>Dhuhr</i>)	Kumanywa mu gihe izuba liba limaze guhindukira ligana aho lirengera, kugeza nyuma ya saa sita.
Isalaa ya nimugoroba (<i>Asr</i>)	Aho ubona igicucu cy ikintu gisa nikingana nacyo, kugeza igihe izuba rirenga.
Isalaa basali bumaze kwira (<i>Maghrib</i>)	Nyuma yaho izuba liba limaze kurenga aho ibara ly umutuku w izuba utagihali.
Isalaa ya nijoro (<i>Isha</i>)	Nyuma yuko izuba lirenga haje umwijima kugeza mu gice cy ijoro.

Igihe cy isala kiramenyeshwa mu misigiti yose. ushobora no kuzisanga kuri za telefoni z ubu zo mu ntoki, ziguha ibihe by isalaa ku isi yose. .

Ibikurikira ni ibihe bitemewe gusali:

1. Igihe izuba lirasira litaraba umubumbe wuzuye.
2. Igihe izuba lirasira ku mutwe kugeza igihe igicucu cy ikintu cyishushanya aho lirengera.
3. Igihe lirenga ntuwongere kurireba.

Nanone isala ntizemerwa mu bihe bikurikira:

- a. Nyuma ya Salaa ya Alfajiri (mumuseke) kugeza igihe izuba limaze kurasa ligaragara lyose, (keretse I salaa ya maiti (umurambo).
- b. Nyuma yo gusali Salaa ya Alasiri kugeza igihe izuba lirenga (keretse I salaa ya ngombwa nk I salaa ya maiti).

3. Basenga gute?

Uburyo basali i Salaa za Faridha eshano za buli munsu ni Salaa za Sunna bwashobanuwe mu Ngingo ya cyenda. Salaa zose bazisali berekera *Ka'abah* i Makkah. Uko kwerekera bakwita *Qiblah*. *Qiblah* iraboneka ku isi yose ukoresheje telefoni z' intoki z' ubu.

4. Ibintu byica isengesho (isalaa)

Hali uburyo bubili bushobora kwangiza I Salaa; (a) ibikorwa birebana n ubwenge (ibili ku mutima), (b) Kutuzuza ibikorwa bisabwa mu I Salaa .

A. Ibikorwa birebana n ubwenge.

1. Guhindura niya (icyo ugambiliye) hagati y i Salaa. Urugero: Guhindura I Salaa aho gusali *Faridha* ugasali Salaa ya *Sunna*.
2. Gutakaza ubwenge bitewe no gusinzira. Itegeko ryi Salaa lisaba ko ubwenge bwawe buba bukora neza ma gihe uri gusali.
3. Gutekereza cyane ibintu bitajyanye nisala.

B. Kutuzuza ibikorwa bisabwa mwi Salaa.

1. Kureka ibintu bya ngombwa bikurikira:
 - a. Kugambira icyo ugiye gukora (*Niyya*)
 - b. Igihagararo (*Qiyam*)
 - c. *Takbiratul Ihram* (kuvuga *Allahu Akbar* mu gihe cyo gutangira gusali)
 - d. Kuba umutima wawe nta bitekerezo bindi bili hanze ni sala yawe (*Khushu'u*)
 - e. Gusoma *Suratul Fatiha* (Alhamdu) Raka a zose.
 - f. Kwunama (*Rukuu*)
 - g. Kwubama ugakoza agahanga hasi (*Sujud*)
 - h. Kwicara (*Tashahhud*)
 - i. *At-Taslim* (kuvuga *Assalamu alaykum wa rahmatul Llah* urangiza I Salaa)
2. Kurya cg kunywa mwi Salaa.
3. Kuvuga icyari cyo cyose kidafitanye isano ni Salaa.
4. Gutwenga ubishaka cg guseka ijwi likumvikana.
5. Gukora ibikorwa binyuranye bitali mwi Salaa.
6. icyali cyo cyose cyica *Wudhuu*.

Ingingo 5 - Isengesho rya rusange (isalaa ya jamaa)

(Soma iyi ingingo amaze gusoma Ingingo ya kane n Ingingo ya cyenda)

A. Ikinyuranyo hagati y i Salaa ya jamaa ni Salaa y umuntu kugiti cyeye:

1. Iyo uri gusali wenyine usabwa gukimu Salaa (*Iqama*), nkuko byasobanuwe mu Ingingo ya Cyenda. Mwi salaa ya jamaa, uwatoye adhaana niwe uqimu Salaa kuri bose. (Abagore ntiba qimu Salaa).
2. Iyo uri gusali wenyine, ibyo uvuga byose ubivuga bucece (ijwi ntiryumvikana). Iyo uli gusali jamaa wumva Imamu avuga ibi bikurikira:
 - a. *Allahu Akbar (Takbiratul Ihram)*, bagitangira i Salaa.
 - b. Gusoma sura ya *Alfatiha* muri *Raka'a* ebyili za mbare (keretse gusa kwi Salaa ya Adhuhuri na Alasiri kuko izi zisomwa bucece).
 - c. Gusoma sura nyuma ya *Alfatiha* hagati ya *Raka'a* ebyiri za mbere, (kwi Salaa zisabwa gusoma indi sura).
 - d. '*Allahu Akbar*' igihe uhagaze (*Ruku'u*), muri sujudu, kwicara no guhagarara.
 - e. *Samia'Llahu Liman Hamida* igihe Imamu ahagaze arangije *Ruku'u*.
 - f. '*Salaamu Alaykum Warahmatullah*' mu gihe Imamu arangije i Salaa.

Umuntu usalila nyuma ya Imamu usibiramo bucece ibyo Imamu asoma kuretse gusa igihe asoma Sura (inyuguti'e') wowe, urumviriza, na (inyuguti'e') wowe uravuga *Rabbana Walakal Hamd* nyuma yo guhagarara.

3. Mu gihe usali wenyine usoma bucece *Alfatiha* na Sura (mwi Salaa zigomba Sura). Ariko mwi Salaa ya Jamaa urasoma *Alfatiha* bucece (nyuma ya Imamu) kandi urakulikira uko Imamu asoma i Sura.

B. Gute wakwinjira Salaa ya jamaa.

Niba uje gusali Salaa ya Jamaa watinze ugasanga batangiye, ushobora kwinjira ugakomeza nyuma yaho wishyura ibyo wasanze barangije, mu gihe Imamu arangije no kuvuga *Salaamu Alaykum wa Rahmatullah*, ukomereza ho. Ibikulikira ni ingero ebyili yukuntu wakwifatanya na Salaa ya jamaa.

Urugero rwa mbere.

Mwi Salaa ya Isha wasanze Imamu asoma *Alfatiha* muri *Raka'a* ya Kabili. Injira mwi Salaa nk uko bikurikira:

1. Soma *Tawjih*.
2. Vuga *Takbiratul Ihraam*, '*Allahu Akbar*'.
3. Vuga '*Audhu Billahi Mina Shaytani Rrajim*.'
4. Soma *Alfatiha* ukurikira uko Imamu asoma.
5. Kulikira uko Imamu asoma i Sura nyuma ya *Al-Fatiha*.
6. Kurikira Imamu kugeza arangiza i Salaa.
7. Mu gihe Imamu arangije i Salaa, haguruka ntuvuge '*Allahu Akbar*'.
8. Soma *Alfatiha* na *Surah*.
9. Rukuu una sujudu wongere guhaguruka.
10. Aha uraba wageze aho bali bageze winjira mwi Salaa..
11. Subira hasi wicare utavuze '*Allahu Akbar*.'
12. Rangiza i Salaa yawe uvuga '*As-Salaamu Alykum Warahmatu'llah*'.

Urugero rwa Kabili.

Mu gihe cyi Salaa ya Adhuhuri wasanze Imamu ageze kuri Tahiyatu ya mbere. Komeza nk uko bikurikira:

1. Soma *Tawjih*.
2. Vuga *Takbiratul Ihraam*, '*Allahu Akbar*'.

3. Vuga ‘*Audhu Billahi Mina Shaytani Rrajim.*’
4. Icara utavuze *Allahu Akbar* kurikira Imamu kugeza arangiza i Salaa.
5. Imamu aho arangilije i Salaa haguruka utavuga ‘*Allahu Akbar*’
6. Soma *Alfatiha*, rukuu, sujudu uhaguruke. (iyi ni *Raka’a* ya mbere).
7. Soma *AlFatiha*, rukuu, usujudu wicare. (iyi ni *Raka’a* ya Kabili).
8. Aha uraba wageze aho wali winjiliye Salaa.
9. Niba wali wasomye *Tahiyat* ya mbere igihe waje usanga basali, rangiza salaa no gutanga *Assalam Alaykum wa Rahmatul Lah*, niba utigeze gusoma *Tahiyat* ya mbere isome urangize i Salaa yawe.

Ushobora kwinjira mwi Salaa ya Jamaa ahali ho hose bageze hanyuma nyuma ukuzuza ibyo wasanze birangiye ukoresheje uburyo twasobanuye hejuru. icya ngombwa ni ugukomeza no gusali na Imamu kugera aho i Sala irangira nyuma ukishyura ibyo utasali.

Hadithi zirebana ni Salaa ya jamaa

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ
الَّيْلِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى
الَّيْلَ كُلَّهُ

Intumwa ya Allah iravuga: Uwali we wese wasali Salaa ya *Isha* Jamaa, nink uwasali mu gicuku. Naho uwasali Jamaa Salaa ya *Alfajiri* nink uwa Sali ijoro ryose.

(*Banditswe na Muslim na at-Tirmidhi*)

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ « مَنْ تَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ فَأَسْبَغَ الوُضُوءَ ثُمَّ مَشَى إِلَى الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ فَصَلَّاهَا مَعَ النَّاسِ أَوْ مَعَ الْجَمَاعَةِ أَوْ فِي الْمَسْجِدِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ »

Baravuga ko U’thman ibn A’ffan aravuga ko: “yumvise Intumwa ya Allah (saw) ivuga iti: Uwali we wese uzatawadha uko bigomba, akajya gusali Salaa ya Faridha ku musigiti n amaguru agashobora gusali Jamaa, Allah aramubabari ibyaha bye”

(*tanditswe na an-Nasa’i*)

Ingingo 6 - Ibikorwa bireba abagore

Ibikorwa bireba *Tahara* na *Salaa* z abagabo niz abagore twabisobanuye mu bice binyuranye muri iki gitabo. Iyi ngingo irasobanura ibikorwa bijyanye n umugare wenyine.

1. Abagore ntibasabwa gusali cg gufunga iyo bali mu mihango ya buli kwezi kwabo niyo bamaze kwibaruka keretse bamaze kwisukura.
2. Abagore basabwa kwoga kugira ngo bagire *Tahara* nyuma gusa bamaze kubona ibimenyetso ko amaraso y imihango cg ay ibisanza yakamye, niyo yaba yakamye mbere y igihe asanzwe amara.
3. Umugore iyo amaze gusubira mu gihe cyi *Tahara* ntasabwa kwishyura i Salaa atasali mu gihe yali mu minsi y imihango cg iy ibisanza.
4. Kuva kw amaraso y imihango (*Hedhi*) ni hagati y iminsi itatu kugeza icumi. Niba izava munsu y iminsi itatu, ibyo bibarwa ko atali *Hedhi*. bisaba ko umuntu yoga akishyira *Tahara* no gukomeza gusali.
5. Igihe imihango imara iranyuranye kuli buli mugore. Iminsi ibarwa uherye ku isaha ubona ayo maraso kugeza ku munsu wa kabili kuli ya saha. Urugero niba wabonye amaraso saa tatu mu gitondo, ku munsu ukurikiraho kuri ya saha ubwo nisaa tatu ubwo ubara ko ari umunsu umwe.
6. Umugore asabwa kwoga no gukomeza gukora ibada ze akimara kubona ko amaraso atakiza n ibimenyetso ni ugukama kwa maraso cg kuzana amazi yera asa n umweru w amata.
7. Niba igihe cy imihango (*hedhi*) cyarenze nturenze iminsi icumi niba ari igihe cya *Nifaas* nturenze iminsi mirongwine, nyuma taho bisaba ko yoga akagira *Tahara* agakomeza ibada ze.
8. Abagore bazi igihe cy iminsi y imihango yabo ni ingaha basabwa ko bategereza iminsi ibili (amasaha 48), niba amaraso akomeje kuva, cg umunsu umwe (amasaha 24) niba amazi yururenda akomeje kuza, mbere y uko yoga. Urugero, niba umugore amara iminsi itandatu mu mihango ye, asabwa ko yoga nyuma y iminsi umunani niyo amaraso yakomeje kuva cg ku munsu wa karindwi niba ururenda rwakomeje kuza. Ku bagore bagira imihindagulikire y iminsi y imihango bakulikire amabwiriza bahawe (hejuru ku inomeru ya 7).

9. Niba hali ibisohoka mbere yo kuva kw amaraso y imihango (*Hedhi*) ntabwo ari *Hedhi*.
10. Niba hali ibisohoka nyuma yuko amaraso y imihango yakamye mu masaha 24 biba ari *Hedhi*. muri iki gihe cy amasaha 24 nubona ibimenyetso ko amaraso yakamye ihutire kwoga.
11. Amaraso babona abana bato (muni y imyaka 8) n abagore bacuze batakigira iminsi y imihango ntabwo bifatwa ko ari imihango (*hedhi*). Ntibasabwa kwoga ahubwo barisukura no gukomeza gusali.
12. Abagore iyo bashatse kwoga nyuma ya *Hedhi* cg *Nifaas* basabwa guhambura imisatsi yabo niba ziboshye kugirango yemeze ko yogejwe neza n amazi niba yageze neza ku ruhu rwo ku umutwe. Ariko iyo umugore ari kwoga *Janaba* ntabwo ari ngombwa ahambure imisatsi, yemeze gusa ko amazi yageze ku ruhu rwo ku mutwe.
13. Abagore bashobora gusali Jamaa mu musigiti. Aliku Mtume (saw) aravuga: “Salaa y umugore ni byiza kurushaho iyo yayisaliye mu rugo rwe”. Kuli ibi twavuze , niba ajya gusali Jamaa asabwa kwambara imyenda imukwiye kandi ntakwiye kwi podowa (kuba kamere ntacyo yiyongereyeho).

Ingingo 7 - kutavuga rumwe ku masengesho hagati y impuguke n amategeko ya kiyisilamu

Amategeko, kamere n uburyo kwo gusenga (kuramya) tubisanga muli Qur'an n inyigisho z Intumwa ya nyuma ya ALLAH (SAW). Udutsiko tunyuranye tw Impuguke twasesenguye aya mategeko dukurikije ubumenyi n ibitekerezo byazo. Utu dutsiko, tuzwi nka *Madhhebu*, ntabwo anyuranye cyane, ubwo bunyuranye ubusanga mu gusobanura aya za Qur'an n inyigisho (hadithi) z Intumwa (saw).

Abayisilamu b isi yose barakurikira amategeko amwe yi Salaa eshano za buli muni bagakurikiza ibyangomba karande bya Salaa. n ubwo bwose halimo ibinyuranye bike bireba i Salaa n amabwiriza yayo. Ibikurikira nibyo batavugaho rumwe:

1. Kuvuga '*Bismillah*' uri gufata *Wudhuu*.
2. Kuzamura amaboko hejuru mu gutangira Salaa mu gihe uri kuvuga *Takbiratul Ihram*, na none mbere na nyuma ya *Rukuu*.
3. Kusoma *Tawjih* mbere nyuma ya *Takbiratul Ihram*.
4. Kugerekeranya amaboko ku gituzo igihe uhagaze.
5. Gusoma zimwe mu aya za Qur'an nyuma ya *Alfatiha* mwi *Raka'a* ya mbere n iya Kabili mwi Salaa za Adhuhuri na Alasiri.
6. Gusoma ubusabe (dua) hagati mwi Salaa, (*Qunut*).
7. Kuvuga *Aamin* nyuma yaho Imamu arangije gusoma *Al-Fatiha*.

Uku kutavuga rumwe mwi Salaa n amabwiriza yayo ntibibuza i Salaa kuba yuzuye. icyangombwa ni uguhozaho Salaa za buli muni ukulikiza amabwiriza ya Allah (swt) kugira ngo tube mu bahora bamwibuka bakamutinya. Ni byiza gohora uba uri kumwe n abantu bakurikira inyigisho dusanga muri Qur'an n izindi nyigisho (hadithi) za Mtume (saw).

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ
عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ
السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنِينَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا
وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ
أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

Ntabwo ari byiza kwerekeza uburanga bwanyu iburengerazuba n amajyaruguru. Byaba byiza ko wemera Mana no Kumunsi wa Nyuma n Abamalayika, kwemera Igitabo n Intumwa ze. Kwemera ko ari we ubaha ubushobozi kubushake bwe, awaliwe wese, ipfubyi, abakene, n abagenzi, abasabiliza, no (kurekura incakara), agahozaho Salaa, agatanga amaturo Zakaa, n abasoza amasezerano yabo, n abihangana mu gihe cy amakuba n icy intambara; abo nibo bemera Mana bukuri, kdi Nibo bali mu mutekano wa Nyagasani. (Qur'an 2:177)

Ingingo 8 - Ibikorwa binyuranye n umuco

Ibikurikira ni ibikorwa bikurikizwa mu kwubahiliza Salaa n imigenzo yayo.

Kuba witeguye kubera i Salaa

Birasaba ko urangiza akazi kawe kose, jya mu musarani urangize ibibazo byawe kugira ngo ube mu mutuzo. Ibi biragufasho kwicisha bugufi mu gihe uba uri mu i Salaa, ikintu cya ngombwa mwi Salaa ni ukwicisha bugufi ukanatuza. Allah aravuga;

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ *

Mubyukuri, Abemeramana baratsinze, abo nibo bicisha bugufi mu gihe bali mwi Salaa. (Qur'an 23:1-2)

Imitegekere y imyambaro

Allah (swt) yaradutegetse kwambara neza mu gihe dusali;

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

Yemwe benadamu; nimufate imirimbo yanyu mu gihe cya buri Salaa. (Qur'an 7:31)

Umwenda wambara mu gihe cyo gusali, ukwiye guhisha ibice byose by ibanga (*A'wrah*). Ku mugabo ibice by ibanga ni igice kili hagati y umukondo no kugera hasi y amavi, bisaba ko wakwambara neza ukikwiza kubera uba uri imbere ya Allah Nyilicyubahiro mwi Salaa. Naho ku bagore, basabwa kwikwiza umubili wose keretse uburanga n intoki. Imyenda ifashe cg ibonerana yereka ikimero ntiyemewe ku mugabo no ku mugore. Na none ku bagabo ntibemerewe kwambara imyenda ikozwe muri silk no kwambara zahabu igihe icyali cyo cyose.

Salaa ya Jamaa

Ni ngombwa k umugabo gusali Salaa ze zose eshanu mu musigiti muli Jamaa, keretse habonetse impamvu ya ngobwa nk uburwayi, mu gihe hali ibihe bibi bibuza abantu gusoho, niba nta mutekano we n ibindi. Iravuga Intumwa (saw): “Salaa ya Jamaa ifite intera (daraja) makumyabili na zilindwi ugereranyije n uwa Sali wenyine.”⁶

Si itegeko ku mugore gusali jamaa.

Salaa za Sunna

Salaa za *Sunna* ni Salaa z inyongera kuri za zindi basali za *Faridha* eshano za buli muni, kugira ngo babone i*Thawabu* nyinshi no kwiyegereza cyane kwa Allah. Zinyuranye nizo twasobanuye ku Ngingo ya Kane, igice cya mbere, izikurikira ni zimwe za Salaa za *Sunna*.

- ▶ *Raka'a* ebyili ikinjira mu musigiti mbere utaricara. Iyi Sunna yitwa *Tahiyatul Masjid*.
- ▶ *Raka'a* ebyili cg enye mu gihe izuba liba limaze kurasa kugeza mbere ya Adhuhuri. Iyi *Sunna* yitwa *Dhuha*.
- ▶ *Raka'a* ebyili cg enye mbere ya Salaa ya *Isha*.
- ▶ *Raka'a* ebyili cg zirenga za nijoro zitwa *Qiyamul Layl* cg *Tahajjud*.

Salaa za *Sunna* bazisali *Raka'a* ebyili ebyili. Wazisalira mu musigiti, mu rugo cg ahali ho hose. Intumwa (saw) yarababuliye ko zimwe mwi Sunna zijye zisalirwa mu rugo.

Salaa mu gihe uli mu rugendo

Iyo uri mu rugendo, usabwa kugabanya i Salaa zifite *Raka'a* enye za Adhuhuri, Alasiri na *Isha* uzisali *Raka'a* ebyiri. Iya Alfajiri na Magharibi zisigara uko zisanzwe. Mu gihe ugabanya Salaa usali *Raka'a* ebyili za mbere no gusoma *Tahiyat* yose.

Ushobora kufatanya Salaa zagabanyijwe za Adhuhuri na Alasiri, igihe icyali

⁶ Hadithi iyi yanditswe na ar- Rabi'i, Bukhari, Ibn Majah n abanda.

cyo cyose hagati ya Adhuhuri kugeza mbere y i Salaa ya Magharibi. Na none Salaa ya Magharibi n iya Isha yagabanyijwe. Igihe wafatanije izi Salaa ntusali Salaa za Sunna keretse *Witr*.

Iyo uri ku rugendo ntabwo utegetswe gusali Salaa ya Ijumaa, bityo usali Adhuhuri.

Salaa y umurwayi

Ibikurikira ni ibintu umurwayi asabwa gukora bitewe n uburyo arwaye:

1. Umurwayi ashobora gufatanya no kugabanya Salaa ze nk umugenzi.
2. Ashobora Gutayammam niba adashobora gufata *Wudhuu*.
3. Ashobora gusali yicaye cg aryanye, niba adashobora ku Rukuu cg kusujudu, ashobora gukoresha ibimenyetso akoresheje umutwe.
4. Niba adashobora gukora ibi byose ashobora gukoresha amaso.
5. Niba ibi byose bidashobotse, basi aravuga Takbeer (*Allahu Akbar*) incuro eshano kuri buri Salaa ya *faridha*.
6. Niba ibi byose bidashoboka, ibyo ararekera ntabwo asali. Allah ntatugora aduhe ibyo tudashoboye.

Kubura i Salaa

Umuyisalamu asabwa kwigengesera mu kwubahiriza i Salaa. Allah arababurira muri Qur'an abantu batita cg birengagiza Salaa zabo;

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ * الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

Niba hali abirengagiza ntibasali uko bikwiye ibihano birabategereje.

(Qur'an 107:4-5)

Bigenda gute niba umwe muli mwe Salaa yamucitse bitewe no kwibagirwa cg yaryanye, asabwa ako kanya yibutse cg kubyuka avuye mu bitotsi ahite yihutira gusali.

Kwibagirwa igice cy i Salaa

Niba wibagiwe igice cy i Salaa (atali igice cya ngombwa cyica i Salaa yose, zavuzwe ku Ingingo ya Kane, 4B, a) usabwa kusujudu (*Sujud as-Sahw*) igihe urangije Salaa yawe no gutanga salamu, *Assalamu Alaykum wa RahmatulLlah*.

Kusaba Du'a nyuma ya Salaa

Ukirangiza Salaa za Salaa eshano za *Faridha*, ni byiza gusoma Du'a uvuga uti:

- أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ 3 x
- اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
- اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ
- اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُجِيبُ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنَّا
- اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّيْتَ وَسَلَّمْتَ وَبَارَكْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا
إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

- Astaghfiru Llah (incuro eshatu)
- Allahumma anta Salaam, wa minka Ssalaam, Tabaarakta ya dha Ijalali wa I-ikram
- Allahumma ainna ala dhikrika wa alaa shukrika wa alaa husni ibaadatika
- Allahumma innaka affuwun karimun tuhibbul afwa fa afu anna
- Allahumma ssali wassalim wa baarik ala sayyidna Muhammad, wa ala aali sayyidna Muhammad, kama sallayta wa sallamta wa barrakta ala sayyidna Ibrahim, wa ala aali sayyidna Ibrahim, fil aalamina innaka hamidun majeed
- Allah, ndagusabye imbabazi (inshuro eshatu)
- Ewe nyagasani, wowe ni we Amahoro na Kamere yawe ni Amahoro, Nyiricyubahiro, Nyirubutware.
- Ewe Nyagasani mfasha mu kwibuka, no kugushimira, kugusenga ku buryo bwose bwiza.

- Ewe Nyagasani, ni wowe Ubabalira, Nyirubuntu kdi Ugakunda kubabalira, turagusaba utubabarire.
- Ewe Nyagasani, amahoro n imigisha bisakare kuli Muhammad n umuryango , nkuko wahaye amahoro n imigisha Ibrahim numuryango ku isi yose,ishimwe lyose ni iryawe, kdi icyubahiro ni icyawe.

Hano ushobora gusaba izindi dua ushaka ku rurimi ushaka. Hali amadua menshi muri Qur'an ushobora gusoma urangije Salaa cg igihe icyali cyo cyose. Igikulikira ni urugero rw i dua ili mu mpera y isura ya Kabili ya Qur'an.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا
حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ
عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَأَرْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

**Rabbana laa tuakhidhna in nasina au akhta'na, Rabbana wala tahmil
alayna isran kama hamaltahu ala lladhina min qablina, Rabbana
wala tuhammilna maala taqata lana bih, wa a'fu anna, waghfir lana,
warhamna, anta Mawlana fansurna 'ala lqawmil kaafirin**

*Nyagasani wacu, ntuzaturakarire twagakoshereje. nyagasani
ntuzaduhe imitwaro tudashoboye nkiyo wahaye abatubanjilije.
Nyagasani ntuzaduhe ibituvuna, tubabalire, tulicuje, utugirire
impuhwe. Wowe niwe uturinda. Turagusaba uduhe intsinzi
dutsinde abakubangikanya.*

(Qur'an 2:286)

قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَتَعَاقَبُ
فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَ مَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ فَيَجْتَمِعُونَ
فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ، فَتَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ بَاتُوا
فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ: كَيْفَ
تَرَكْتُمْ عِبَادِي؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ،
وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ.

Aravuga Abu Ubaidah, kuva kwa Jaabir bin Zayd, kuva kwa Abii Hurayrah, aravuga: Aravuga INtumwa Salallahu Alayhi wasallam: Barahererekanya izamu iwanyu abamarayika b'ijoro n'abamarayika b'amanywa kandi bagahura bose mu gihe cy'isala y'Alfajiri, (maze) bakagenda ba bamarayika bari kumwe namwe mu ijoro, Nyagasani wabo akababaza, kandi we ni Umumenyi wa byose mu kazi kabo: Bite mwasize ibiremwa byanjye bikora iki? Nabo bakavuga: Twabasize nabo bali gusali, kandi twaje tubasanga basali.

Ingingo 9 - Ibisabwa mu isengesho (isalaa)

Impapuro zikurikira zirereka uburyo bunyuranye bwo gusali. Buli Salaa igira *Raka'a* zihaliye nkuko tugiye kubireba uko bikurikirana. (uburyo bwa 1 kugeza ku 8 ni *Raka'a* imwe; Reba amafoto ku rupaporo 37 kugeza 40).

Salaa	Raka'a	Uburyo
<i>Alfajiri</i>	2	1-16
<i>Adhuhuri</i>	4	1-14, 2-16
<i>Alasiri</i>	4	1-14, 2-16
<i>Magharibi</i>	3	1-14, 8-16
<i>Isha</i>	4	1-14, 2-16
<i>Salaa ya ijumaa</i>	2	1-16
<i>Sunna</i>	2	1-16
<i>Witr</i>	3	1-14, 8-16

Ibisobanuro bikurikira ni by umuntu usali wenyine. Itandukaniro mu gihe usali jamaa zasobanuwe mu Ingingo ya Gatano.

Amabwiriza mu buryo bwo gusali:

Igikorwa cya 1:

Nta iqamah ku mugore mu Salaa iyari yo yose, cg ku mugabo mu gihe asali Jamaa.

Salaa ya Alfajiri: (Raka'a ebyili, reba uko bikurikirana 1-16):

Igikorwa cya 2:

Mu gihe usali wenyine urasoma i Sura ngufi (nka *An-nas* cg *Al-Ikhlash* cg *Al-Asr*) nyuma yo gusoma *Al-Fatiha*.

Igikorwa cya 8:

Mu gihe uli gusali wenyine urasoma i Sura ngufi (nka *An-Nas* cg *Al-Ikhlash* cg *Al-Asr*) nyuma yo gusoma *Al-Fatiha*.

Igikorwa cya 14:

Soma *Tahiyat A* na *B* nurangiza ujye ku gikorwaya 15 na 16.

Salaa za Adhuhuri na Alasiri (buri Salaa ni Raka a enye, reba igikorwacya 1-14, 2-16 ukurikire ibisobanuro):

Igikorwa cya 14:

Soma **Tahiyat A** nyuma haguruka uvuga *Allahu Akbar*, hanyuma komeza kuva ku gikorwa cya 2 kugeza 16. Mu gihe uri mu gikorwa cya 14 incuro ya Kabili soma **Tahiyat A** na **B** nurangiza jya ku gikorwa cya 15 na16.

Salaa ya Maghribi (Raka'a eshatu, ibikorwa cya 1-14, 8-16 ukulikize ibikurikira).

Igikorwa cya 2:

Mu gihe usali wenyine urasoma i Sura ngufi (nka *An-nas* cg *Al-Ikhlās* cg *Al-Asr*) nyuma yo gusoma *Al-Fatiha*.

Igikorwa cya 8:

Mu gihe uli gusali wenyine urasoma i Sura ngufi (nka *An-Nas* cg *Al-Ikhlās* cg *Al-Asr*) nyuma yo gusoma *Al-Fatiha*.

Igikorwa cya 14:

Soma **Tahiyat A** nyuma haguruka uvuga *Allahu Akbar*, nyuma komeza mu gikorwa cya 8 kugeza 16, noneho usome *Al-Fatiha* yonyine mu gikorwa cya 8. Mu gihe uri mu gikorwa cya 14 ku neuro ya Kabili soma **Tahiyat A** na **B** nurangiza jya ku gikorwa cya 15 na16.

Salaa ya Isha (Raka a enye, ibikorwa 1-14, 2-16 ukulikire ibisobanuro bikurikira):

Igikorwa cya 2:

Mu gihe usali wenyine urasoma i Sura ngufi (nka *An-nas* cg *Al-Ikhlās* cg *Al-Asr*) nyuma yo gusoma *Al-Fatiha*.

Igikorwa cya 8:

Mu gihe uli gusali wenyine urasoma i Sura ngufi (nka *An-Nas* cg *Al-Ikhlās* cg *Al-Asr*) nyuma yo gusoma *Al-Fatiha*.

Igikorwa cya 14:

Soma **Tahiyat A** nyuma haguruka uvuge *Allahu Akbar* nyuma komeza kuva ku gikorwa cya 2 kugeza16. mu gihe uri mu gikorwa cya 14 ku neuro ya Kabili soma **Tahiyat A** na **B** hanyuma kurikiza igikorwa cya 15 na 16.

Salaa ya Ijumaa na Salaa za *Sunna* bazisali nka Salaa ya Al-Fajiri. Salaa ya *Witri* bayisali nka Salaa ya Magharibi uretse ko iyo ugeze ku gikorwa cya 8 ku neuro ya Kabili urasoma isura ngufi nyuma yo gusoma *Al-Fatiha*.

Igicorwa cya

1

Kwitegura (Isti'daad)

Qimu Salaa *

Soma 'Tawjih' *

Vuga: "Allahu Akbar"

(Imana ni Nkuru)

Vuga: "Audhu Billahi Mina

Shaytani Rrajim"

(Ndirinze kwa Allah

nibikorwa bya Shaytani

wavumywe)

Igicorwa cya

2

Guhagarara (Qiyaam)

Soma: سورة الفاتحة

Surah 'Al-Fatiha' *

Igicorwa cya

3

Guhagarara (Rukuu)

Vuga: "سبحان ربي العظيم"

"Subhana Rabbiya l'Adhim",

incuro eshatu.

(Ikuzo n Ubutagatifu ni

byawe Mana yacu)

Igihe wunamye vuga:
"Allahu Akbar"

Igicorwa cya

4

Unamuka (Qiyaam)

Vuga: "ربنا ولك الحمد"

"Rabbana walaka l'Hamd"

(Ishimwe ryose ni iryawe

Mana yacu)

Mu gihe wunamutse vuga:
"Samia Ilahu liman hamida"
Mana yumva abashimira

* Reba urupapurorwa 41 kugeza 44.

Igicorwa cya
5

Sujuud ya mbere (Sujuud)

Vuga: “سبحان ربي الأعلى” x3
“*Subhana Rabbiya l’A’ala*”
incuro eshatu.
(*Mana yacu Yera kandi Uli
hejuru y ibintu byose*)

Iyo uje Sujuudu vuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya
6

Kwicara (Juluus)

Icara bucece nka amasegonda
3 - 4.

Iyo uje kwicara uravuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya
7

Sujuud ya kabili. (Sujuud)

Vuga: “سبحان ربي الأعلى” x3
“*Subhana Rabbiya l’Aala*”
incuro eshatu.
(*Mana yacu yera kandi Uli
hejuru ya byose*)

Nujya sujuudu vuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya
8

Guhagarara (Qiyaam)

Soma: سورة الفاتحة
Surah ‘Al-Fatiha’ *

Mu gihe uhagarara vuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya

9

Kwunama (Rukuu)

Vuga: “سبحان ربي العظيم” x3
“Subhana Rabbiya l’Adhim”,
incuro eshatu.
(Ikuzo n ubutagatifu ni byawe
Mana yacu)

Igihe wunamye vuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya

10

Unamuka (Qiyaam)

Vuga: “ربنا ولك الحمد”
“Rabbana walaka l’Hamd”
(Ishimwe ryose ni iyawe
Mana yacu)

Mu gihe uhaguruka uravuga:
“Samia Ilahu liman hamida”
Mana yumva abashimira

Igicorwa cya

11

Sujuud ya mbere (Sujuud)

Vuga: “سبحان ربي الأعلى” x3
“Subhana Rabbiya l’A’ala”
incuro eshatu.
(Mana yacu Yera kandi Uli
hejuru ya byose)

Urongera usujudu uvuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya

12

Kwicara (Juluus)

Icara bucece nk amasegonda
3 - 4.

Iyo uje kwicara vuga:
“Allahu Akbar”

* Reba urupapurorwa 41 kugeza 44.

Igicorwa cya
13

Sujuud ya Kabili (Sujuud)

Vuga: “سبحان ربي الأعلى” x3
“Subhana Rabbiya l’A’ala”
incuro eshatu.

(Mana yacu yera kandi Uli
Hejuru ya byose)

Nujya sujuudu vuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya
14

Kwicara (Juluus)

Soma: التحيات
‘Tahiyat’ *

Igihe ugiye kwicara vuga:
“Allahu Akbar”

Igicorwa cya
15

Tanga Salaam

Hindukiza uburanga bwawe
iburyo.

Vuga: السلام عليكم
Assalam Alaykum
(Amahoro abasakareho)

Igicorwa cya
16

Gutanga Salaam

Hindukiza uburanga bwawe
ibumoso.

Vuga: ورحمة الله
Wa Rahmatu Llah
(Hamwe n Imigisha ya
Nyagasani)

* Reba urupapurorwa 41 kugeza 44.

KUQIMU (SALAA)

الله أكبرُ (٤ مرات)
أشهدُ أن لا إله إلا الله (مرتين)
أشهدُ أن مُحَمَّدًا رَسُولُ الله (مرتين)
حيَّ عَلَى الصَّلَاة (مرتين)
حيَّ عَلَى الْفَلَاح (مرتين)
قدِ قَامَتِ الصَّلَاة (مرتين)
الله أكبرُ اللهُ أكبرُ ، لا إله إلا الله

Allahu Akbar, Allahu Akbar (2x)
Ash'hadu an laa illaha illa Llah (2x)
Ash'hadu anna Muhammadan
rasulu Llah (2x)
Hayya alas Salaa (2x)
Hayya alal Falah (2x)
Qad Qaamati Salaa (2x)
Allahu Akbar, Allahu Akbar
Laa illaha illa Llah.

Allah arakomeye. (incuro enye).
Ndemeza kd nkahamya ko nta
Mana yindi ikwiye gusengwa
byukuri usibye Allah (incuro
ebyili).
Ndemeza ko Muhammad
nintumwa ya Allah. (incuro ebyili).
Ni muze musali (incuro ebyili).
Nimuze mu gakiza (incuro ebyili).
Igihe cy isala kirageze (incuro
ebyili).
Allah arakomeye (incuro ebyili).
Ntayindi Mana ikwiye gusengwa
uretse Allah.

TAWJIH (KWEREKERA)

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، تَبَارَكَ
اسْمُكَ ، وَتَعَالَى جَدُّكَ ، وَلَا إِلَهَ
غَيْرُكَ ، إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ ، لِلَّذِي
فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، حَنِيْفًا
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Subhanaka Llahumma wa
bihamdika , Tabaaraka
ismuka, Wa taala jadduka
Wala illaha ghayruka , Inni
wajjahtu wajhiya Lilladhiy
fatara ssamaawati wal'ardha
hanifan wa ma'ana mina
l'mushrikin

Ewe Nyagasani ureze n ishimwe
ryose ni ryawe. Izina lyawe ni
umugisha n ubutagatifu bwose
ni ubwawe. Ntayindi Imana
ikwiye gusengwa byukuri
usibye Allah. nderekeza
uburanga bwanjye kuri
Nyagasani waremye isi n ijuru
kdi ndirinze kucyali cyo cyose
cyatuma ngira ibitekerezo bibi
kubyo yaremye kandi ntabwo
ndi mu bamubangikiranya.

TAHIYAT A (INDAMUTSO)

التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ
الطَّيِّبَاتُ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ
وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا
وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ

Attahiyaatu Imubaraakuu
Lillahi wa ssalawaatu wa
ttayyibaatu, Assalamu
alayka ayyuha nnabiyyu wa
rahmatu llahi wa barakatuh
Assalamu alayna wa alaa
ibadi llahi ssaalihin ,
Ash'hadu an la illaha illa
Llah wa ash'hadu anna
Muhammadan abduhu wa
rasuluh.

Indamutso zose z amahoro,
sala n ibikorwa byose byiza
ni ibya Allah. Amahoro
n imigisha bikusakareho
wowe Ntumwa, imigisha n
amahoro isakare hejuru yacu
n abagandarukiye Imana.
Ndemeza ko ntawukwiye
gusengwa keretse Allah, kdi
nkemeza ko Muhammad
ari Ntumwa ya Nyagasani.

TAHIYAT B

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ
مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ
وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي
الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ . رَبَّنَا آتِنَا
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ .

Allahumma ssalli ala
Muhammad wa alaa aali
Muhammad kama salayta
ala Ibrahim wa alaa aali
Ibrahim wa barik alaa
Muhammad wa alaa aali
Muhammad kama barakta
alaa Ibrahim wa alaa aali
Ibrahim fil alamina innaka
hamidunmajiid. Rabana
aatina fiddunya hasanatan,
wa filaakhirati hasanatan,
wa qina adhaba nnaar

Yewe Nyagasani! Tanga amahoro
kwa Muhammad, n umuryango
we nk uko watanze amahoro
kwa Ibrahim n umuryango
wa Ibrahim, uhe umugisha
Muhammad n umuryango wa
Muhammad nk uko wahaye
imigisha Ibrahim n umuryango
wa Ibrahim kw isi kuko ni wewe
ukwiye ucy ubahiro ni wowe
Nyirubutungane. Turagusaba
Mana uduhe ibyiza kuri iyi isi
kdi uduhe ibyiza biri imbere mu
buzima by inyuma y imperuka kdi
uturinde n ibihano by umuriro.

SURAH AL-FATIHA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ * مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ * إِيَّاكَ نَعْبُدُ
وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
* صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

Bismillahi Rrahmani Rrahim.
Alhamdu lillahi Rabbi
l'aalamin, Arrahmaani Rrahim,
Maaliki yaumidiin, Iyaaka
na 'abudu wa iyaka nastaiin,
Ihdina ssiratal mustaqiim,
Ssiraatal ladhina an'amta
alaihim, Ghayri l'maghdhuubi
'alayhim wala dhaaliin

(1) Kwizina Iya Nyagasani
Nyilimpuhwe na Nyiribambe.

(2) Nyagasani wowe ukwiye
Ishimwe wowe Muremyi w ibiri
kw isi yose (3) Nyirimpuhwe
na Nyiribambe. (4) Wowe ufite
ububasha bw umunsi wa nyuma no
kugenera buli wese ibyo yakoze,
(5) Wowe wenyine niwe dusenga
na wowe niwe dusaba ubufasha
(6) Twereke inzira nyayo ikugana
(7) Inzira y abayobotse wagiriye
impuhwe atali iy abo warakariye
cg iy abayobyeye.

SURAH AN-NAS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِه
النَّاسِ * مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ *
الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنْ
الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

Bismillahi Rrahmani Rrahim
qul audhu birabbi nnaas,
Maliki nnaas, Ilahi nnaas,
Minsharri lwaswaasi
lkhannaas, Alladhi yuwaswisu
fi suduuri nnaas, Mina ljinnati
wa nnaas

Kwizina Iya Nyagasani
Nyilimpuhwe na Nyiribambe.

Vuga: Ndilanze kwa Nyagasani
waremye abantu (1) akaba
ari nawe Ubategeka (2)
Nyiribiremwa (3) n ibikorwa
by impagarare iterwa na
Shitani, udafite igihagararo,
(4) Utera impagarare mu
mitima y ibiremwa -muntu (5)
Biturutse ku majini n abantu (6)

SURAH AL-IKHLAS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ
وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

Bismillahi Rrahmani Rrahim,
qul huwa Llahu Ahad , Allahu
Ssamad, Lam yalid walam
yuulad, Walam yakun lahu
kufuwan Ahad

Kwizina Iya Nyagasani
Nyilimpuhwe na Nyiribambe.

Vuga: We ni Imana imwe
Rukumbi (1) Nyagasani niwe
ukwiye kubamirwa (kumusenga,
kumusaba, niwe ukwiye
kwizerwa) (2) Ntiyabyaye
cg abyarwe (3) kandi ntacyo
wamugereranya nawe (4).

SURAH AL-ASR

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ * إِلَّا
الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا
بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

Bismillahi Rrahmani Rrahim,
Wal 'Asr, Innal Insana lafy
khusr, illal ladhina aamanu wa
amilus salihaati, watawasaw
bil haqqi, watawasaw bis sabr

Kwizina Iya Nyagasani
Nyilimpuhwe na Nyiribambe.

Ndara hiye ku bihe! (1)
Mubyukuri ikiremwa muntu nta
gushidikanya kiri mu gihombo
(2) Usibye abemeye bagakora
ibikorwa byiza, bakarangwa n
ubutabera no kwihangana (3)

Hadithi zirebana n inyungu za Salaa

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - « إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ لَا يَنْهَزُهُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَمْ يَخْطْ خَطْوَةً إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ فَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتْ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ » .

Baravuga ko Abu Hurairah yaravuze:

“Intumwa ya Allah yaravuze: Aho umwe muli mwe ari gufata Wudhuu ukwiye, akajya mu musigiti adafite ikindi kumujyanye usibye gu Sali, uko ateye intambwe imwe imwe, Nyagasani amutera intera imwe, akamubabalira icyaha cye kimwe, kugeza ubwo yinjirye mu musigiti. Iyo amaze kwinjira mu musigiti abalirwa nkuli gusali niba yali yagambiliye gutegereza igihe cyo gusali.”

(Yanditswe na Ibn Majah)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « أَفْضَلُ الصَّيَّامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ وَإِنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْمَفْرُوضَةِ صَلَاةٌ مِنَ اللَّيْلِ » .

Yavuzwe na Abu Hurairah:

Kuba Intumwa ya Allah (saw) yaravuze: Mu kwiwiriza (gufunga) ifite isawabu nyuma y igisibo cya Ramadhan ni ugusiba mu kwezi kwa Muharram (ukwezi kwa mbere ku mwaka wa kiyisilamu). Salaa irusha izindi nyuma yi Salaa eshano za faridha ni Salaa za nijoro. (*Qiyamul Layl*).

(Yanditswe na Abu Dawud)

Ingingo 10 - Urutonde rw amagambo

Al-Fatiha	Sura ya mbere muli Qur'an.
Adhaan	Guhamagarwa gusali.
'Awrah	Ibice by ibanga by umubili.
Dhuhr	Salaa ya aduhuri (ku manywa).
Fajr	Salaa ya alfajiri.
Faridha	Salaa za ngombwa, (cg ibikorwa ibyali byo byose bya ngombwa mu buyisiramu).
Imam	Umuntu uyobora Salaa ya jamaa.
Iqamah	Guhamagarwa gutangira Salaa ya jamaa.
Isha	Salaa ya Nijoro, (isha).
Ka'abah	Inzu ili ku musigiti (<i>Masjid Al-Haraam</i>) i Makkah, ku muco lifubikwa n umwenda w umukara.
Khutbah	Niya amagambo aburira yigishwa na Imamu mbere yi Salaa ya Ijumaa, (cg Salaa y iminsi mikuru yi Laidi ebyili). .
Maghrib	Salaa ya magharibi nyuma y uko izuba limaze kurenga.
Muadhin	Ni wa muntu uhamagara abantu kuza gusali. (<i>Adhaan</i>)
Najasa	Umwanda ugaragara nk amaraso, inkali n ibindi.
Niyah	Icyemezo ugambilira mu mutima n ubwenge bwo gukora igikorwa.
Qiblah	Uruhande rwi Makkah (kuri I Ka'aba) aho abayisilamu berekera mu gihe basali.
Raka'a	Igikorwa cyuzuye cy isalaa kilimo-, gusoma, kwunama guhagarara no kwubama (<i>sujudu</i>).

Sunna	Salaa yinyongera. (cg igikorwa icyali cyo cyose cy inyongera mu buyisilamu).
Surah	Ingingo iyali yo yose muri Qur'an.
Tahara	Isuku mu kwitegura gusenga.
Tarawih	Sunna basali nyuma y isala ya Isha mu kwezi kwa Ramadhani.
Tayammum	Gushyira Wudhuu ugambiriye ukoresha ivumbi y umucanga cg icyondo gisukuye mu gihe udafite amazi.
Witr	Sunna ya rakaa imwe cg eshatu isalirwa nyuma y isalaa ya Isha.
Wudhuu	Kwisukura ingingo zabugenewe z umubili mbere yo gusenga.

الصلاة

باللغة الروندية

Islamic Information Center

مركز التعريف بالإسلام
Islamic Information Center

Sultan Qaboos Grand Mosque, Muscat
Sultanate of Oman